
CS-VERSLAG – RIEN DE RUIJTER

In dit laatste verslag van 2023 en eerste van 2024 weer een aantal bijzondere waarnemingen. Gelukkig kreeg ik net op tijd nog een aantal lijstjes, maar de vraag om waarnemingen blijft staan. In dit verslag ook weer wat duikwaarnemingen, al was het alleen maar om de mooie plaatjes. Want het blijft een feit dat veel soorten er onder water beter uitzien dan wanneer wij ze op het strand vinden. Het nu volgende verslag kwam tot stand door meldingen van: Wilbert Kerkhof, Rineke Gronert, Joop Verkuil, Marion Bilius, Frits Zandvoort, André Staal, Rob Dekker, Evelien Dekker, Marja van den Berg, Ria Walvis, Herman Walvis, Mick Otten, Glenn Biscop, Sytske Dijkse, Sjoerd Groos, Pascal Van Acker, Frank Perk, Nathalie De Somer, Dennis Leeuw, Jet Leeuw, Peter Huwae, Annelies Huwae en mijzelf.

WIJEREN

Mick Otten fotografeerde op 02-02 een struikje puntig buiswier *Polysiphonia senticulosa* bij de duiklocatie Dreischor-gemaal (fig. 1). Op 11-02 zag hij op dezelfde locatie grootcellig pruikwier *Griffithsia corallinoides*. Sytske Dijkse meldde op 17-06 rood darmwier *Dumontia contorta* van het wad bij Texel. Sjoerd Groos zag op 12-08 op het zuidstrand bij Den Haag een struikje *Ceramium echionotum* (fig. 2) en op 28-08 bij de Zandmotor vond hij viltwier *Codium fragile*.

Figuur 1. Puntig buiswier (foto: Mick Otten).

Figuur 2. *Ceramium echionotum*, met ééncellige stekels (foto: Sjoerd Groos).

In het vorige verslag noemde ik al het bestuursweekend in Zeeland en als Frank Perk erbij is wordt er zeker naar wieren gezocht. Zo ook op 21-07 in de getijdenpoel bij Neeltje Jans. De lijst was erg lang dus heb ik er een aantal uitgehaald. Groenwieren (Chlorophyta): kroesjeswier *Chaetomorpha ligustica*, rotswier *Cladophora rupestris*, *Syncoryne reinkei* en *Tellamia contorta*. Bruinwieren (Phaeophyta): *Elachista fucicola*, *Microsyphar polysiphoniae* en *Sphacelaria cf. fusca*. Roodwieren (Rhodophyceae): *Gaillona hookeri*, bleek hoorntjeswier *Ceramium pallidum*, kroeswier *Erythroglossum laciniatum*, bloempjeswier *Halurus flosculosus* en tongwier *Hypoglossum hypoglossoides*. Ook in de Grevelingen bij het Bommenede strand werden soorten verzameld zoals o.a. *Callithamnion corymbosum*, klierceelig hoorntjeswier *Ceramium secundatum*, Koreaans hoorntjeswier *Ceramium sungminbooi* en Teerponpomwier *Radicilingua mediterranea*.

Figuur 3. De rode haarkwal is te herkennen aan de onderbroken horizontale spierbundels (links); die van de blauwe haarkwal (rechts) zijn niet onderbroken (foto's: Sytske Dijkse).

HOLTEDIEREN

Het lampekapje werd gemeld door Sytske Dijkse op 13-06 tussen paal 7 en 10 op Texel samen met een blauwe haarkwal *Cyanea lamarckii*. Deze laatste soort vond ze ook op 17-06 maar dan aan de kant van het wad. En daar lag toen ook een rode haarkwal *Cyanea capillata* (fig. 3). Van Frits Zandvoort kreeg ik een lijstje met een aantal waarnemingen van het afgelopen jaar. Daarop stond een waarneming op 10-04 van een zeedahlia *Urticina felina* die een strandkrab *Carcinus maenas* aan het verslinden is (fig. 4). Ook zag hij

tientallen slibanemoontjes *Sagartia troglodytes*. Op 21-07 werd er in de getijdenpoel bij Neeltje Jans niet alleen wier gevonden. Er werd ook melding gemaakt van zeemos *Sertularia cupressina* en tandhorenkoraal *Dynamena pumila*.

Figuur 4. Zeedahlia eet strandkrab
(foto: Frits Zandvoort).

Figuur 5. Slikkokerwormen
(foto: Frits Zandvoort).

WORMEN

Op het lijstje van Frits stond ook een aantal soorten van deze groep. Hij vond ze op 10-04 bij de koelwaterinlaat in de Eemshaven aan de westkant van de westpier. Het waren de volgende soorten; slijmkokerworm *Neoamphitrite figulus*, slikkokerworm *Polydora ciliata* (fig. 5), 1x geschubde zeerups *Lepidonotus squamatus*, 1x effen vliesworm *Leptoplana tremellaris* en eikapsels van de gestippelde dieseltreinworm *Phyllodoce maculata*.

Figuur 6. Slijmkokerworm (foto: Marion Bilius).

Figuur 7. Pluimworm (foto: Marion Bilius).

Joop Verkuil en Marion Bilius kwamen op hun duik bij Dreischor op 11-09 ook een aantal wormen tegen. Ze zagen het goudkammetje *Lagis koreni*, de slijmkokerworm *Neoamphitrite figulis* (fig. 6), de zandzager *Nephtys hombergi*, de neonworm *Oxydromus flexuosus*, de pluimworm *Pherusa plumosa* (fig. 7) en een mooie zeerups waarvan nog niet helemaal duidelijk is of het gaat om *Fimbriosthenelais minor* of *Sthenelais boa* (zie de 3e foto op de achterkaft). Een gladschubbige zeerups *Harmothoe imbricata* werd op 12-2 gefotografeerd door Bas van der Sanden bij de hangcultuur van de Bergse diepsluis (fig. 8).

Figuur 8. De gladschubbige zeerups (foto: Bas van der Sanden).

Figuur 9. De flamenco-platworm (foto: Pascal Van Acker).

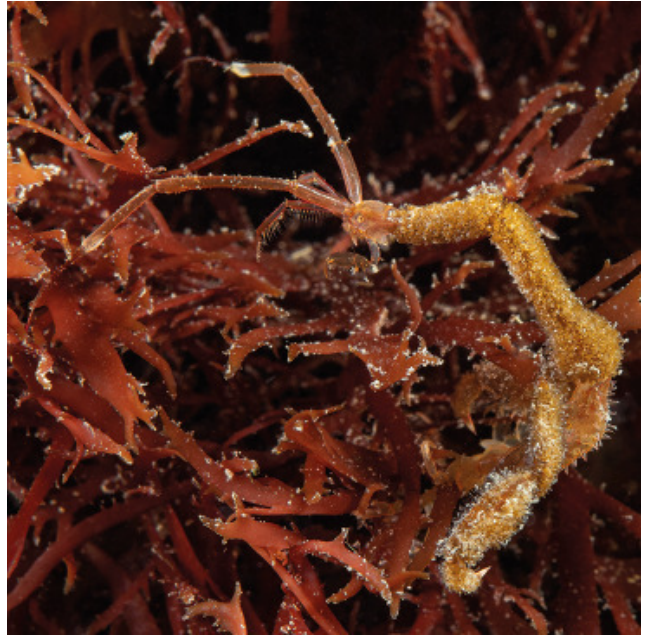
Op 07-11 vond ik in een oude vloedlijn een stukje plastic met daarop wat aangroei, waaronder een koker van de *Hydroides elegans*. Daar vlakbij lag ook een kunstaasvisje met daarop een koker van de driekantige kalkkokerworm *Spirobranchus triqueter*. En nog een paar stappen verder lag een stukje hout met daarop de trompetkalkkokerworm *Ficopomatus enigmaticus*. Pascal Van Acker was op 17-11 bij Putty's Place (Goesse Sas) aan het stenen keren en zag daar de flamenco-platworm *Pseudoceros maximus* (fig. 9). Deze worm wordt de laatste tijd veel waargenomen door duikers, zoals door Bas van der Sanden op 29-9 bij de Zeelandbrug (fig. 10), en nu dus ook in het litoraal.

Figuur 10. Flamenco-platwormen (foto: Bas van der Sanden).

KREEFTAUGHTIGEN

Spookkreeftjes kom je tijdens het duiken nog wel eens tegen. Maar als je er dan een ziet die helemaal bezet is met kiezelwier is dat een foto waard. Mick Otten zette een harig spookkreeftje *Caprella mutica* op de foto op 09-02 bij de locatie Dreischor-gemaal (fig. 11). André Staal stuurde een lijstje met waarnemingen op Ameland van juni en juli en daar stond o.a. de hoekige krab *Goneplax rhomboides* op, waarvan hij op 13-06 een exemplaar vond bij paal 18. Op 17-06 lagen er honderden schildjes van de breedpootkrab *Portumnus latipes* bij paal 19, waarvan er een paar bijna helemaal wit waren. Frits Zandvoort meldde van 19-08 een aantal zeepokken. Hij zag op stenen in de Eemshaven duizenden gewone zeepokken *Semibalanus balanoides* en enkele Nieuw-Zeelandse zeepokken *Austrominius modestus*. Op 16-10 vond Jaap van Egmond een vers dode Europese zee kreeft *Homarus gammerus* op het strand tussen Katwijk en Noordwijk (fig. 12), met een plastic zak in het kopborststuk.

Figuur 11. Harig spookkreeftje overdekt met kiezelwieren (foto: Mick Otten).

Figuur 12. Europese zee kreeft (foto: Jaap van Egmond).

De hoekige krab *Goneplax rhomboides* werd in september ook gevonden op Terschelling door Ria en Herman Walvis. Tussen paal 12 en 24 zagen zij dertig exemplaren en de meeste waren levend. Marion Bilius en Joop Verkuil waren op 27-09 op het zuiderstrand bij Katwijk en vonden daar acht schilden van de helmkrab *Corystes cassivelaunus*, een blaasjeskrab *Hemigrapsus sanguineus* en een fragment van het schild van een ovaalronde krab *Atelecyclus undecimdentatus*.

Van deze laatste soort werd op 16-10 een compleet schild gevonden door Rob Dekker en Marja van den Berg op het strand bij Ter Heijde. Daar lag ook een tak met daarop 1x *Dosima pectinata* en 38x grote eendenmossel *Lepas anatifera*. Deze laatste soort vonden ze ook al op 12-10 op een plank, bij paal 11 op Texel, en dat waren er \pm 500. Op de voorwerpjes die ik vond op 07-11 bij Bergen aan Zee zat ook een aantal zeepokken. Op het plastic zaten vier paarsgestreepte zeepokken *Amphibalanus amphitrite*. Op het kunstaasvisje zat een ritspok *Verruca stroemia* en op het stukje hout zaten ruim 50 brakwaterpokken *Amphibalanus improvisus*.

WEEKDIEREN

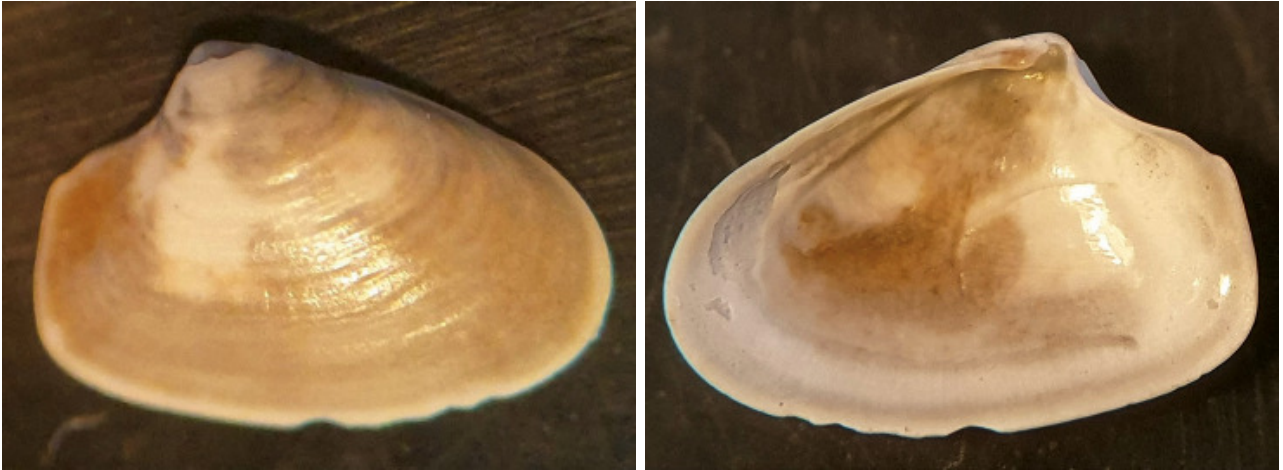
Op het lijstje van André Staal stond ook een aantal waarnemingen van deze groep. Zo meldde hij van 14-06 o.a. 4x stevige plaatschelp *Arcopagia crassa*, 3x noordse cirkelschelp *Lucinoma borealis*, 2x pleistocene strandschelp *Macra stultorum plistoneerlandica* (+ drie fragmenten) en een linkerklep van de noordkromp *Arctica islandica*. Op 17-06 vond hij in gruis o.a. 10x dubbeltjesschelp *Lucinella divaricata* en 1x korfschelp *Corbula gibba*. Een hoge trapgevel *Bela nebula* werd op 20-06 uit wat gruis gehaald. En op 26-06 lagen er drie muiltjes *Crepidula fornicata* bij paal 16.

Glenn Biscop zette op Facebook de waarneming van een vensterglasschelpje *Theora lubrica* (fig. 13). Hij zag dit exemplaar tijdens een duik bij Dreischor op 08-02.

Wilbert Kerkhof verzamelde op 10-10 wat gruis aan de westkant van Ameland. Daarin zaten o.a. de volgende soorten: 6x bonte mantel *Mimachlamys varia*, 1x tere hartschelp *Acanthocardia paucicostata*, 15x prismatische dunschaal *Abra prismatica*, 1x gewone paperschelp *Thracia phaseolina* en een klepje van de grove paperschelp *Thracia villosiuscula* (fig. 14). Verder ook nog 9x penhoren *Turritella tricarinata*, 6x spoelhoren *Acteon tornatilis*, 1x purperslak *Nucella lapillus*, 1x zeeposthorentje *Skeneopsis planorbis*, 10x trapgevel *Propebella turricula*, 1x kleine

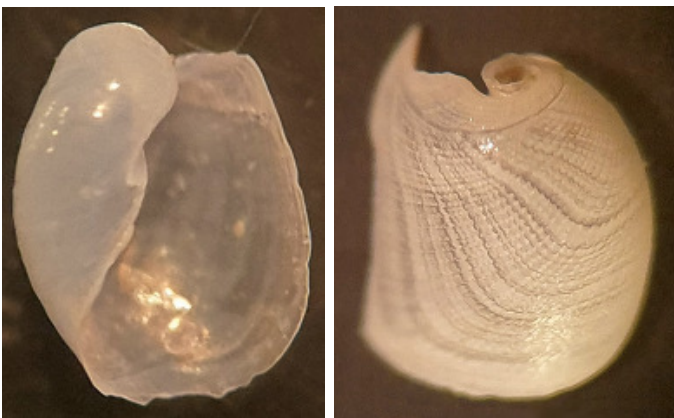

Figuur 13. Vensterglasschelp
(foto: Glenn Biscop).

Figuur 14. De grove papierschelp (foto: Wilbert Kerkhof).

fuikhoren *Tritia varicosa*, 2x melkwitte priemhoren *Turbonilla lactea*, 5x valse oubliehoren *Cylichna cylindracea*, 1x *Philine angulata* en 3x *Philinissima denticulata* (fig. 15). Deze laatste soort werd eerst gemeld als glashorentje *Diaphana minuta*, maar Han Raven kwam tot een andere conclusie. Wilbert was een dag later ook op de oostpunt van het eiland en vond daar o.a. 1x artemisschelp *Dosinia exoleta*, 1x stevige plaatschelp *Arcopagia crassa*, 1x grote hartschelp *Acanthocardia aculeata* (groot fragment), 12 groot tafelmehft *Ensis siliqua*, 1x grote zwaardschede *Ensis magnus* en een doublet van de kleine zwaardschede *Ensis ensis*. Van Rineke Gronert kwam een melding van een doublet van de geplooiide zonnenschelp *Gari fervensis* dat zij vond op 18-10 op het strand bij Petten (fig. 16).

Figuur 15. *Philinissima denticulata*
(foto: Wilbert Kerkhof).

Figuur 16. Geplooiide zonnenschelp
(foto: Rineke Gronert).

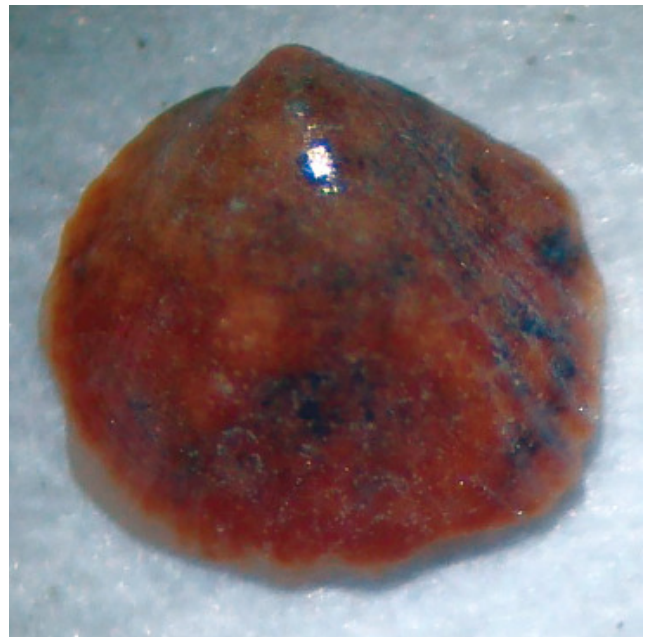
Op het strand van Ter Heijde vonden Rob Dekker en Marja van den Berg op 16-10 ook een klep van de marmerschelp *Glycymeris glycymeris*, de Filipijnse tapijtschelp *Ruditapes philippinarum* en de dichtgestreepte artemisschelp

Dosinia lupinus. Verder meldde Rob nog een aantal naaktslakjes van Texel. Op 01-09 was dat 4x de zuiderzee schijfslak *Corambe obscura*. Op 12-10 waren het dertien exemplaren van deze soort. Ook op 27-10 werd de soort 4x gevonden, samen met een exemplaar van de harlekijnslak *Polycera quadrilineata*. Op 28-10 was Rob samen met Evelien Dekker op zoek, en ook toen werd de zuiderzee schijfslak gevonden (1x) en ook de harlekijnslak (3x), maar ook een exemplaar van de brede ringsprietslak *Facelina bostoniensis*. Deze laatste werd gevonden op een hydropoliep, alle andere waarnemingen waren op *Electra pilosa*.

Op 07-11 vond ik bij Bergen aan Zee ook een stuk plastic met daarop een groene dekschelp *Pododesmus squama* (fig. 17). In het vorige verslag meldde ik al dat ik nog wat gruis had liggen van het Banjaardstrand (van 20-03) dat ik kreeg van Boet van Heugten. Er zaten weer leuke soorten bij en hier volgt er een aantal: 1x gezwollen tolhoren *Gibbula tumida*, 1x dekselhorentje *Tricolia pullus*, 13x zeeposthorentje *Skeneopsis planorbis*, 1x klein spieshorentje *Aclis minor*, 11x stomp buishorentje *Caecum glabrum*, 2x wit muntschelpje *Hemilepton nitidum*, 1x stippelschelpje *Lepton squamosum*, 42x drietandschelpje *Epilepton clarkiae*, 10x scheef bulschelpje *Altenaeum dawsoni* en een juveniel klepje van de Groenlandse hartschelp *Serripes groenlandicus* (fig. 18).

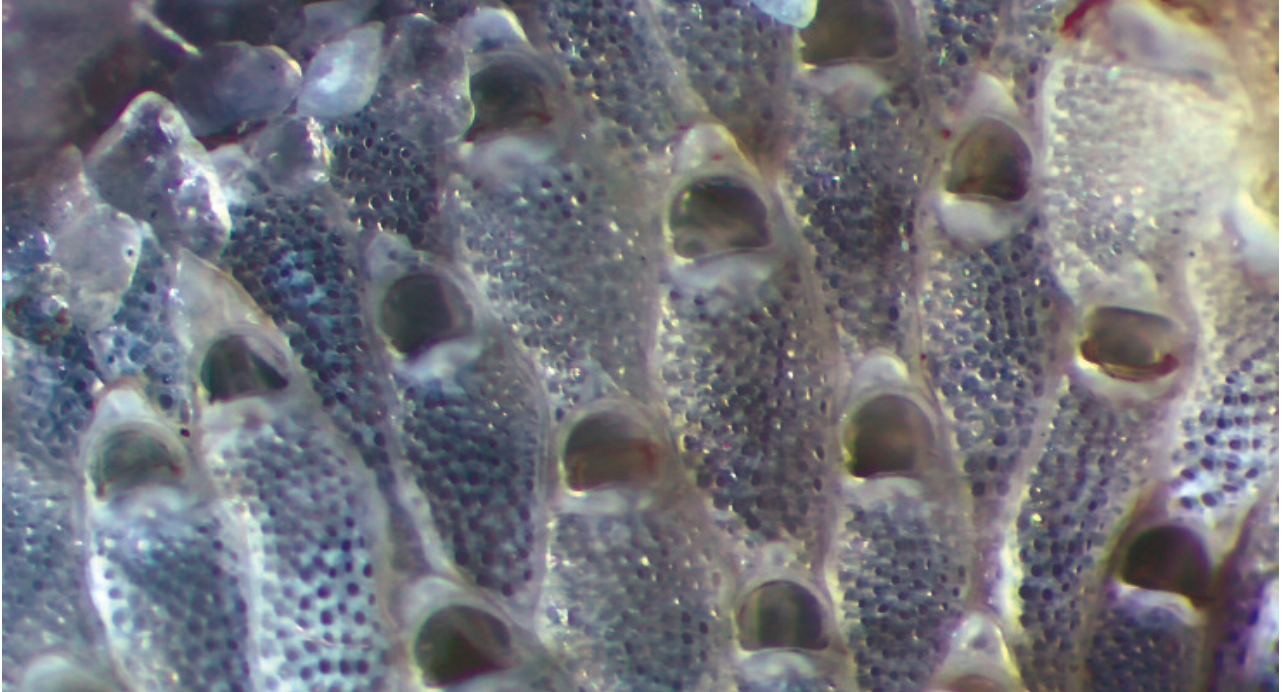
Figuur 17. Groene dekschelp
(foto: Rien de Ruijter).

Figuur 18. Groenlandse hartschelp
(foto: Rien de Ruijter).

MOSDIERTJES

Rob Dekker en Marja van den Berg vonden op 12-10 bij paal 11 op Texel een riemwiervoetje met daarop twee mosdiertjes. Het waren *Celleporina caliciformis (hassallii)* en een soort die nog maar één keer eerder gemeld werd van ons strand, namelijk *Terwasipora (Watersipora) complanata* (fig. 19). Deze soort werd gedetermineerd door Hans De Blauwe.

Figuur 19. *Terwasipora (Watersipora) complanata* (foto: Hans De Blauwe).

Op de al genoemde groene dekschelp vond ik ook kleine kolonies van de volgende mosdiertjes: *Microporella ciliata*, Empingmosdiertje *Schizomavella linearis*, *Escharella labiosa*, *Pacifinicola perforata*, *Callopora dumerilii* en het puimsteen mosdiertje *Cellepora pumicosa*. Op het kunstaasvisje zat nog een kleine kolonie *Celleporella hyalina*.

STEKELHUIDIGEN

Ria en Herman Walvis zagen in september op Terschelling ook drie kamsterren *Astropecten irregularis* aangespoeld op het strand die hard hun best deden om weer terug in zee te komen (fig. 20). Herman maakte daar een

Figuur 20. Kamster (foto: Herman Walvis).

leuk filmpje van dat te zien is bij deze soort op de SWG-site. Rob en Marja telden op 17-10, op het strand bij Ter Heijde, ± 500 gewone zeeappels *Psammechiunus miliaris*, zowel dood als levend.

DIVERSEN

Op het Bommenede strand werd op 21-07 door het SWG bestuur niet alleen gezocht naar soorten uit zee, maar er was ook tijd om eens te kijken naar zoutminnende planten. Er stonden achttien soorten op de lijst en dit zijn er een paar van: zeekraal *Salicornia europaea*, selderij *Apium graveolens*, melkkruid *Glaux maritima*, zeeweegbree *plantago maritima*, zeevetmuur *Sagina maritima* en heelblaadjes *Pulicaria dysenterica*.

e-mailadres van de CS-man:
rien-tien@ziggo.nl
